

Datum : 29 januari 2014

Gewasbeschermingsmiddelen in de leefomgeving verdienen meer aandacht

Er is onderzoek nodig naar de mate waarin omwonenden van landbouwpercelen worden blootgesteld aan gewasbeschermingsmiddelen. Daarover is nu onvoldoende bekend. Vooral uit buitenlands onderzoek komen aanwijzingen dat omwonenden gezondheidsrisico's kunnen lopen. Verder beveelt de Gezondheidsraad aan maatregelen te nemen om de blootstelling te verminderen. Dat staat in een advies dat de raad vandaag aanbiedt aan de staatssecretarissen van Infrastructuur en Milieu en van Economische Zaken.

Omwonenden van landbouwpercelen waarop veel gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, zoals in de bollenteelt en de fruitteelt, maken zich geregeld zorgen over hun gezondheid. Voor gewasbeschermingsmiddelen geldt weliswaar een uitgebreide toelatingsprocedure, maar die dekt de risico's voor omwonenden niet volledig af. Bovendien leven agrariërs de regels en gebruiksvoorschriften niet altijd na. Dat verhoogt de kans op blootstelling voor henzelf en voor omwonenden.

Risico's

Er zijn sterke aanwijzingen dat gewasbeschermingsmiddelen bij agrariërs aandoeningen van het zenuwstelsel kunnen veroorzaken en kinderleukemie bij hun nageslacht. Onderzoek naar blootstelling en gezondheid van omwonenden van landbouwpercelen is er nauwelijks in Nederland. Omwonenden maken geregeld melding van misselijkheid of irritaties van huid, ogen of luchtwegen. Van een aantal middelen is bekend dat ze bij hoge blootstelling dergelijke klachten kunnen veroorzaken. Er is op beperkte schaal buitenlands onderzoek naar chronische gezondheidseffecten bij omwonenden. Dit onderzoek is van onvoldoende kwaliteit om oorzakelijke verbanden aan te tonen, maar geeft wel aanleiding om nader onderzoek te doen in Nederland. Als er sprake is van enig risico voor omwonenden, zal het naar verwachting lager zijn dan het risico dat mensen lopen die beroepsmatig met de middelen werken.

Onderzoek

De Gezondheidsraad adviseert om onderzoek te doen onder omwonenden in Nederland, te beginnen met onderzoek naar de blootstelling: in welke mate komen omwonenden met gewasbeschermingsmiddelen in aanraking? Van belang is om daarbij onderscheid te maken tussen de blootstelling vanaf de landbouwpercelen en die vanuit andere bronnen, zoals de consumptie van groente en fruit of eigen gebruik van middelen in en om het huis. De raad beveelt aan het onderzoek te richten op agrariërs, hun gezinsleden en omwonenden en vooral te kijken naar vrouwen in de vruchtbare leeftijd en jonge kinderen. Als blijkt dat de blootstelling rond of boven de gezondheidskundige grenswaarden (het niveau waar beneden geen effecten te verwachten zijn) ligt, kan vervolgonderzoek naar de gezondheidseffecten nuttig zijn.

Maatregelen

Gezien de vele onzekerheden beveelt de raad verder aan maatregelen te nemen om de blootstelling van omwonenden te verminderen. Bovendien leidt ongerustheid zelf ook tot een verminderde kwaliteit van leven. De raad denkt aan verbeteren van de kennis van agrariërs over de veiligheid van henzelf en van omwonenden, meer controle op de naleving van de regels door agrariërs en instellen van spuitvrije zones. Ook de communicatie met omwonenden vraagt verbetering: agrariërs kunnen beter communiceren over het gebruik van de middelen en overheden kunnen adequater reageren op vragen en klachten van burgers. Tot slot beveelt de raad aan de toelatingsprocedure te verbeteren door daarin expliciet aandacht te besteden aan risico's voor omwonenden.

De publicatie Gewasbescherming en omwonenden (nr. 2014/02) is te downloaden van www.gr.nl. Nadere inhoudelijke inlichtingen verstrekt Eert Schoten, tel. 06 46 23 69 98, e-mail: ej.schoten@gr.nl.